

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет Педагогічний

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС

ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Освітньо-професійна програма А3 Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практична психологія в початковій школі
Викладач (-і)	професор Цюняк Оксана Петрівна
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	oksana.tsiuniak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно з розкладом (онлайн консультації можуть бути організовані за бажанням здобувачів освіти).
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>У процесі вивчення навчальної дисципліни <i>«Практична психологія в початковій школі»</i> здобувачі вищої освіти ознайомляться із теоретичними і емпіричними основами психологічної науки; теоретико-методологічними аспектами практичної психології; основними напрямками діяльності практичного психолога в умовах нової української школи. Значна увага приділена вивченню проблем ментального здоров'я усіх учасників освітнього процесу; збереженню їхнього життя та визначення пріоритетів в умовах воєнного стану; методиці роботи практичного психолога в початковій школі.</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни <i>«Практична психологія у початковій школі»</i> дозволить сформуванню у магістрантів спеціальності «Початкова освіта» загальне уявлення про психологічну службу системи освіти, професію практичного психолога у закладах освіти та забезпечить мотивацію до формування та розвитку особистісних якостей, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає в підвищенні освіченості майбутніх фахівців у питаннях практичної психології як однієї із сучасних галузей психологічної науки, що активно розвивається, а також у формуванні систематизованих знань про теоретико-методологічні засади практичної психології, законодавчо-правові та нормативні основи діяльності практичного психолога у початковій школі; оволодіння узагальненою характеристикою професії практичного психолога, знаннями про освітньо-кваліфікаційні вимоги до спеціалістів у цій галузі, а також про можливі шляхи формування особистісних якостей майбутніх фахівців; практична підготовка магістрантів до роботи у закладах освіти.</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомити магістрантів з теоретико-методологічними аспектами практичної психології, методами та конкретними методиками; загальними категоріями, поняттями, термінами навчальної дисципліни; – дати знання про основні напрями діяльності практичного психолога в умовах 	

нової української початкової школи;

- сформуванню умінь аналізувати нормативно-правове забезпечення психологічної служби системи освіти України;
- сформуванню у майбутніх магістрів початкової освіти навички застосовувати психодіагностичні методики і техніки у власній професійній діяльності; навички ведення дискусії;
- поглибити знання здобувачів вищої освіти про психологічну підтримку усіх учасників освітнього процесу в умовах воєнного часу; узагальнити знання про техніки стабілізації емоційного стану учнів та вчителів;

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері початкової освіти.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-2. Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовами в професійній діяльності у сфері початкової освіти.

СК-4. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства та підтримки з різними соціальними інституціями (наставництво, супервізія).

СК-8. Здатність створювати соціально-сприятливі умови, щодо функціонування інклюзивного освітнього середовища, формування спільноти учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною, до організації інклюзивного навчання здобувачів початкової освіти.

СК-10. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.

Програмні результати навчання:

ПРН-01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, умінь/навички розв'язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН-04. Організувати співпрацю з усіма учасниками освітнього процесу на основі принципів партнерської взаємодії, надавати консультативну підтримку, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.

ПРН-05. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, формувати в здобувачів початкової освіти здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії.

Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи, організувати співпрацю фахівців у інклюзивному класі.

ПРН-08. Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне,

інклюзивне освітнє середовище початкової школи, організувати співпрацю фахівців у інклюзивному класі.

ПРН-09. Проводити моніторинг та узагальнювати результати власної педагогічної діяльності, визначати відповідність набутих професійних компетентностей чинним вимогам, виявляти творчу ініціативу для підвищення свого фахового рівня, презентувати власний професійний імідж.

5. Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин – 90
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	А 5 Початкова освіта	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Психологічна служба в системі освіти: основні завдання та функції.	2	2	5
Тема 2. Діагностична робота шкільного психолога.	2	2	10
Тема 3. Психологічне консультування та просвітницька робота шкільного психолога.	2	2	10
Тема 4. Діяльність практичного психолога у закладах освіти в умовах воєнного часу.	2	4	10
Тема 5. Взаємодія практичного психолога з педагогічним колективом.	2	4	10
Тема 6. Робота шкільного психолога з сім'ями учнів початкових класів.	2	2	5
Тема 7. Психологічна підтримка вчителів у часи війни.		2	10
	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до ПОРЯДКУ організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/dev/wp-content/uploads/sites/5/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-
--	---

[provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf](#).

Шкали оцінювання			
університетська	національна		шкала ECTS
90-100	5	відмінно	F
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25		незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і передбачає усні відповіді студентів на теоретичні питання. Здобувач може отримати додаткові бали за результати неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих її тем (але не більше 10 балів) (див. п. «Політика навчальної дисципліни») відповідно до Положення ПНУ (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalnaosvita.pdf>).

Вид контролю – **залік**.

Максимальна кількість балів – 100.

Участь в роботі впродовж семестру – 100 балів.

Вимоги до письмових робіт	Вид роботи – доповідь, повідомлення, методичні рекомендації, стаття. Тестові завдання передбачають вибір правильного варіанту відповіді.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 100.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 90% практичних завдань. При виставленні допуску до заліку враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час аудиторних годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік ; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Виконання письмових робіт у процесі вивчення навчальної дисципліни є обов'язковим для всіх здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Академічна доброчесність: здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності в науковій діяльності, демонструвати відповідний рівень загальної культури, діяти на засадах соціальної

відповідальності, керуватися нормативно-правовими документами: Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положенням про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.). <http://surl.li/odbdo>.

Неформальна освіта: Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <http://surl.li/dzryl>.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Алгоритми діяльності працівників психологічної служби: Т. 2 /авт. кол. за заг. ред. В.Г. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. URL: <https://cutt.ly/pT9V39d>.
2. Безпечний простір. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів. Навчально-методичний посібник. Вид. 3-тє, доп., виправ. / Богданов С. О., Гніда Т. Б., Залеська О. В., Лунченко Н. В., Панок В. Г., Соловійова В. В. / Заг. ред. : Чернобровкін В.М., Панок В. Г. Київ : Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2021. 368 с.
3. Гоян І. М. Методи діагностики психічного розвитку дітей. Навчальний посібник. Івано-Франківськ. 2014. 652 с.
4. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL:http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/.
5. Діти та війна: навчання технік зцілення. Львів: Інститут психічного здоров'я. 2014. 85 с.
6. Допомога дітям, постраждалим внаслідок воєнного конфлікту: довідник вихователя дошкільного навчального закладу / Н.В. Пророк, С.А. Гончаренко та ін.; за ред. Н. В. Пророк. Слов'янськ : ПП «Канцлер», 2015. 84 с.
7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навчальний посібник. Київ, ЦУЛ 2012. 424 с.
8. Закон України «Про вищу освіту». URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
9. Закон України «Про освіту» URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172145.html.
10. Ключові новації в освіті (Новий Закон України «Про освіту»). URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva->

konferencia/ ZAKON-2018.pdf.

11. Концепція Нової української школи
URL: http://school12.km.ua/page/praktychnyy_psyholog.
 12. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір»: навчально-методичний посібник. Київ: НаУКМА, ГЛІФ Медіа, 2017. 208 с.
 13. Науково-методичні основи психологічного супроводу діяльності вчителя в умовах реформування освіти (діагностика і корекція). Практичний посібник. / авт. кол.: В. Г. Панок, І. В. Марухина, В. В. Рибалка, В. М. Горленко, Д. Д. Романовська, В. В. Предко, С. К. Шандрук, М. В. Саврасов, Н. В. Сосновенко; за наук. ред. В. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України, 2022. 192 с.
 14. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи.
URL: <https://cutt.ly/Kf3P5ph>.
 15. Нове Положення про психологічну службу системи освіти України.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0687-09>.
 16. Павелків Р. В. Дитяча психологія: навчальний посібник. Київ, 2011. 376 с.
 17. Панок В. Г. Основні напрями професійного становлення практичного психолога у вищій школі. Практична психологія та соціальна робота. 2003, 4. С. 14–17.
 18. Поственція суїциду (буліциду): робота з колективом закладу освіти: методичні рекомендації / за ред. С. Л. Чуніхіної, Л. А. Найдьоновой, Н. Ф. Умеренкової; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 76 с.
 19. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: Наказ М-ва освіти і науки України від 22.05.2018 № 509.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>.
 20. Про освіту: Закон України від 16 липня 2019 № 10-р
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
 21. Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2021-2022 н.р.: Лист Міністерства освіти і науки України від 16 лип. 2021 №1/9-363. URL: <https://cutt.ly/sT3uXVI>.
 22. Психолог у НУШ: радісно та впевнено руш! Путівник психолога в Новій українській школі. Заг. ред. Є.В. Афоніна, О.О. Заріцький, Н.В. Міщенко. Краматорськ: Витоки, 2018. 250 с.
 23. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник уклад.: М.В. Лемак, В.Ю. Петрище, Вид. 2-ге, виправ. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2012. 615 с.
 24. Швець О.А. Система роботи практичного психолога з педагогічним колективом навчального закладу: навчально-методичний посібник. 2013
URL: <http://berezne.lib.rv.ua/berezne/files/psych5.pdf>.
- Допоміжна**
25. Агаєв Н.А., Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В., Ткаченко В.В. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців. Методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 234 с.
 26. Бакаленко О.А. Психологічна компетентність як ключова компетентність сучасного фахівця. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Сер. «Теорія культури і

- філософія науки». 2018. Випуск № 58. URL: <https://cutt.ly/7hcmZ8X>.
27. Безпека життєдіяльності людини. Надзвичайні ситуації воєнного характеру. URL: westudents.com.ua/glavy/2641-nadzvichayn-situats-vonnogo-harakteru.html.
28. Вплив позитивних емоцій на самоактуалізацію особистості URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/49133/.
29. Вчимося жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа). Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. та ін. Київ: Видавництво «Алатон», 2017. 376 с.
30. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
31. Глобальне опитування про булінг. ЮНІСЕФ. URL: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr/infographicbullying-upd.pdf>.
32. Гоцуляк Н.Є. Психологічна травма: аналіз та шляхи її подолання. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/cgibin/cgibin.cgi?irbis_64.exe?
33. Довіра до освіти починається з педагогіки партнерства. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-12-02-dovira-do-osviti-pochinaetsya-z-pedagogiki-partnerstva-vidkritosti-shkil-povagi-do-kozhnoy>.
34. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л.Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. Київ: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
35. Ігри для подолання агресії. URL: <https://dytpsyholog.com/2015/04/15/igri-dlya-podolannya-agresii>.
36. Кодекс честі учня URL: http://school121.edu.kh.ua/pro_shkolu/psihologichna_sluzhba/storinka_psihologa/poradi_psihologa_uchnyam/.
37. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
38. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. *Навчальний посібник*. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
39. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. *Навчальний посібник*. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
40. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. *Навчальний посібник*. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
41. Панченко О.А. Турбулентність мислення в структурі інформаційно-психологічної безпеки особистості. Психологія і особистість: наук. журнал. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; Полтавський національний імені В.Г. Короленка. Київ; Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. Вип.1 (15). С. 41–59.
42. Притчі для дітей. URL: http://vjazivne.io.ua/s2430193/pritchi_dlya_batkiv.
43. Притчі, які навчають дітей бути щасливими URL: – <https://dytpsyholog.com/2015/03/01>.
44. Психологічна служба в освіті: методичні рекомендації до самостійної роботи та індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Бакалавр» / укладач Іванашко О.Є. Луцьк: СЧУ імені Лесі

Українки, 2020. 36 с.

45. Психолого-педагогічний аспект взаємодії з «дітьми нової свідомості» – Дітьми Індиго». URL:http://osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/50692/.
46. Цюняк О.П., Довбенко С.Ю. Професійна саморегуляція викладача закладів вищої освіти в умовах війни. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*: зб. наук. пр. / [редкол. Л.Б. Лук'янова (голова), Аніщенко О.В. (заступник голови) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ, 2022. Вип. 1 (21). 122–131.
47. Цюняк О.П., Довбенко С.Ю. Проблема розвитку соціально-емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів у період війни. *Освітні обрії*, 2(55), 2022. 66–69.
48. Цюняк О.П. Стан ментального здоров'я здобувачів вищої освіти у період дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика»*, 27, 5, 2020, 205–209.
49. Шість способів повернути увагу дітей у класі. URL:<http://osvita.ua/school/method/42916/>.
50. «Як займатися особистісним саморозвитком» URL:http://chergym.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=65:2012-10-08-12-59-07&catid=38:2012-10-23-22-08-44&Itemid=128.
51. 11 порад батькам першокласника від психолога Світлани Ройз. URL:<http://tvoymalysh.com.ua/uk/children/child-psychology/3609-11-porad-batkam-pershoklasnika-vid-psihologa-svitlani-royz.html>/.

Викладач

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Оксана ЦЮНЯК